

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 51)

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı; Bolu Milletvekili Avni Akyol'un, 22.6.1965 Tarihli ve 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Ek Bir Madde Eklenmesiyle İlgili Kanun Teklifi ile Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin, Millî Eğitim Temel Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair ve 22.6.1965 Tarihli ve 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Ek Bir Madde Eklenmesiyle İlgili Kanun Teklifleri ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (1/496, 2/177, 2/184, 2/185)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.111/01-320/3225

13.7.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 25.6.1999 tarihinde kararlaştırılan "Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Tarih boyunca insan için din, doğuştan gelen vazgeçilmez bir ihtiyaç olmuş ve hiç bir toplumu dinden soyutlamak mümkün olmamıştır. Bu sebeple gelişmiş Batı ülkeleri vatandaşlarının dinî inanç ve kanaatlerine göre özgür olarak ve serbestçe yaşamlarını teminat altına alacak tarzda millî veya milletlerarası bir takım sözleşme ve kanunî düzenlemeler yapmak yoluna gitmişlerdir.

Devletimiz de, milletimizin kültürel yapısına, geleneklerine ve bağlı olduğu uluslararası sözleşmelere uygun olarak Türk halkının dinî inanç ve kanaatlerini teminat altına alacak tarzda düzenlemeler yapmıştır.

Nitekim Anayasamızın "Din ve vicdan hürriyeti" başlıklı 24 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında "Din ve ahlak eğitim ve öğretimi Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürlü ve ahlak öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır. Bunun

dışındaki din eğitim ve öğretimi ancak kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcisinin talebine bağlıdır." hükümlü yer almıştır. Bu suretle Millî Eğitim Bakanlığının gözetim ve denetimi altında Diyanet İşleri Başkanlığınca açılan Kur'an kursları vasıtasıyla isteğe bağlı din eğitim ve öğretimi yapılmasına imkân verilmiştir. Bu uygulama Tevhidi Tedrisat Kanununun yürürlüğe girdiği 1924 yılından bugüne kadar Devletin gözetim ve denetimi altında yapılmıştır.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisininin 265 inci maddesinde, ana ve babanın çocuğunun meslekî terbiyesini sevk ve idare edeceği, 266 ncı maddesinde de çocuğun dinî terbiyesinin tayini hakkının ana-babaya ait olduğu ve bu hakkı tahdit edecek hiçbir mukavelelerin muteber olamayacağı açık bir şekilde ifade edilmiştir. Fıtrî ve manevî bir temel ihtiyaç olan din eğitimi ve öğretimi ihtiyacının kanunî ve resmî yollardan giderilmemesi halinde millî birlik ve bütünlüğümüz açısından ciddi problemlerin ortaya çıkabileceği de bir gerçektir.

633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun din eğitim ve öğretimini düzenleyen maddesinde yapılan değişiklik diğer bazı maddelerle birlikte Anayasa Mahkemesince iptal edildiğinden Kur'an kursları olarak bilinen isteğe bağlı din eğitimi konusunda kanunî boşluk doğmuş bulunmaktadır.

Bu boşluğun giderilmesi ve Anayasadaki ilk ve ortaöğretim dışında yapılması öngörülen din eğitim ve öğretiminin Diyanet İşleri Başkanlığınca açılacak Kur'an kurslarında yapılmasını teminen 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna bir madde eklenmesi gerekli görülmüştür.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu madde ile 633 sayılı Kanuna bir madde eklenmesi öngörülmüş, böylece Kur'an kurslarının Diyanet İşleri Başkanlığınca açılacağı ve buradaki din eğitim ve öğretiminin isteğe bağlı olarak yürütüleceği hükme bağlanmıştır. Bununla Anayasanın 24 (inci) maddesinde öngörülen isteğe bağlı din eğitim ve öğretimi konusundaki kanunî boşluğun doldurulması amaçlanmaktadır.

Ayrıca bu kursların açılış, eğitim-öğretim ve denetim konuları ile bu kurslarda okuyan öğrencilerin barınacakları yurt ve pansiyonlarla ilgili teferruatın bir yönetmelikle düzenlenmesi uygun görülmüştür.

Madde 2. — Yürürlük maddesidir.

Madde 3. — Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

22.6.1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Ek Bir Madde Eklenmesi Hakkındaki Kanun Teklifim ile gerekçeleri ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

6.7.1999

Avni Akyol
Bolu

GEREKÇE

Din insanlık tarihi boyunca insanlar için doğuştan gelen vazgeçilmez kutsal bir ihtiyaç olmuştur. bireylerin kendi tercihleri ve istekleri dışında, hiç bir toplumu dinden soyutlamak mümkün olmamıştır. Bu sebeple gelişmiş ülkeler ve devletler vatandaşlarının dinî inanç ve kanaatlerine göre özgür olarak ve serbestçe yaşamalarını güvence altına alan millî veya milletlerarası sözleşme ve kanunî düzenlemeler yapmışlardır.

Devletimiz de bireylerin özbenliklerine ve özgüvenlerine tam sağlıklı, doğru ve dengeli olarak kavuşabilmeleri için, Cumhuriyetimizin kuruluşundan beri milletimizin kültürel yapısına, ortak ve öz değerleri ile geleneklerine bağlı; özgüvenlerine tam, sağlıklı, doğru ve dengeli olarak kavuşabilmeleri için Millî Eğitimin sistem ve programlarında gerekli hazırlıklarda bulunmuş, tedbirler öngörülmuş ve Devletçe imzalanan sözleşmelere sadık ve uygun olarak Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının dinî inanç ve kanaatlerini teminat altına alacak düzenlemeler yapılmıştır.

Nitekim Anayasamızın "Din ve vicdan hürriyeti" başlıklı 24 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasında "din ve ahlak eğitim ve öğretimi devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır." denilmiş ve hükümden sonra "bunun dışındaki din eğitimi ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcilerinin talebine bağlıdır." hükümlü yer almıştır. Bu suretle devlet adna Millî Eğitim Bakanlığının gözetim ve denetimi altında Diyanet İşleri Başkanlığınca açılan Kur'an kursları vasıtasıyla yürütülen isteğe bağlı din eğitimi ve öğretimi yapmasına imkân verilmiştir. Bu uygulama, öğretimde Birlik Kanununun yürürlüğe girdiği 1924 yılından bugüne kadar Devletin gözetim ve denetimi altında yapılmıştır.

Türk Medenî Kanununun 265 inci maddesinde, ana ve babanın, çocuğunun meslekî terbiyesini sevk ve idare edeceği, 266 ncı maddesinde de çocuğun dinî terbiyesinin tayini hakkının ana-babaya ait olduğu ve bu hakkı tahdit edecek hiç bir mukavelenin muteber olamayacağı açık bir şekilde ifade edilmiştir. Bu ihtiyacın kanunî ve resmî yollardan sağlanamaması halinde millî birlik ve bütünlüğümüz açısından, son yıllarda gördüğü gibi çok ciddi sorunlara ve sapırmalara yol açabileceği, laik düzeni ve rejimi tehdiye yönelebileceği de yaşanan bir gerçektir.

Dinin, devletin denetim ve gözetimi altında yürütülmesi, din işlerinde çalışacak kişilerin demokratik, laik ve sosyal hukuk devletine ve yüce dinimize uygun bir şekilde yetiştirilmesi yoluyla dinî taassubun, yobazlığın ve bağnazlığın önlenmesi ve dinin toplum için manevî bir disiplin, birleştirici sevgi ve barış yolu olmasının sağlanması, özellikle İslamiyetin günlük siyasete alet edilmemesi ve böylece Türk Milletinin çağdaş uygarlık seviyesine daha hızlı, sağlıklı, dengeli ve uyumlu bir şekilde ulaşması amaçlanmıştır.

Bilindiği gibi, devletimiz, halkın dinî inanç ve kanaatlerini teminat altına alan millî düzenlemelerde yetinmemiş; uluslararası sözleşmelerden olan "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi", "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi" ve "Çocuk Hakları Sözleşmesi" ni onaylamak suretiyle bu sözleşmelerin hükümlerine uyacağına da taahhüt etmiştir.

10 Aralık 1948 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin eğitim hakkını düzenleyen 26 ncı maddesinin 1 numaralı fıkrasında "herkes, eğitim hakkına sahiptir." denildikten sonra 3 numaralı fıkrasında "ana-babalar, çocuklarına verilecek eğitimi seçmede öncelikle hak sahibidir." şeklindeki hüküm ile çocuklara verilecek eğitimde öncelikli hak sahibinin ana ve baba olduğu açıkça ifade edilmektedir.

Yine Türkiye'nin taraf olduğu ve 10 Mart 1954'te onayladığı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Birinci Protokolünün 2 ncı maddesinde eğitim hakkı konusu "kimse eğitim hakkından mahrum edilemez. Devlet, eğitim ve öğretim alanında üstleneceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana-babanın bu eğitim ve öğrenimi kendilerinin felsefî inançlarına göre sağlamak hakkına riayet edecektir." şeklinde hükme bağlanmıştır. Bu hükme göre taraf devletler, çocukların eğitiminde ana-babanın dinî ve dünyevî görüşlerine saygı göstermekle yükümlü tutulmuştur. Kjeldsen ve diğerleri davasında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, çocukların eğitim ve öğretiminden birinci derecede ana-babanın sorumlu olduğunu, Devletin onların dinî ve felsefî inançlarına saygı göstermesi gerektiği-

ne karar vermiştir. Ancak, 2 nci maddenin 2 nci cümlesi de devlete, eğitim ve öğretim görevini yerine getirirken, gereken bilgilerin objektif, eleştirel ve çoğulu bir yaklaşımla verilmesi görevini yüklemiştir. Yasaklanan sadece, ana-babanın dinî ve felsefî inançlarına aykırı bir şekilde doğmatik bilgilerin verilmesidir. Bu sözleşmelerden; 14 Eylül 1990 tarihinde imzalanan, 9.12.1994 tarihli ve 4058 sayılı Kanunla Bakanlar Kurulu kararı ile onaylanması uygun bulunan, 23.12.1994 tarihli ve 94/6423 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla da onaylanan "çocuk hakları sözleşmesi"nin 14 üncü maddesinde "Taraflar Devletler, çocuğun düşünce, vicdan ve din özgürlükleri hakkına saygı gösterirler."; 28 inci maddesinde "Taraflar Devletler, çocuğun eğitim hakkını kabul ederler ve bu hakkın fırsat eşitliği üzerinde tedricen gerçekleştirilmesi, eğitim ve meslekî seçimine ilişkin bilgi ve rehberliği bütün çocuklar için elde edilebilir hale getirilmesi"; 30 üncü maddesinde "..... çocuğun ..... kendi kültüründen yararlanma, kendi dinine inanma ve uygulama ve kendi dilini kullanma hakkından yoksun bırakılamaz". denilmiştir.

Yukarıda açıklandığı gibi, Anayasamız başta olmak üzere yapılan bir çok düzenlemelerde ve Devletimizin taraf olduğu sözleşmelerde çocukların dinî eğitim ve öğretimi teminat altına alınmış bulunmaktadır.

Bu gerekçelerle, 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun üzerinde böyle bir düzenlemenin yapılmasına ihtiyaç ve zorunluluk duyulmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Bu maddeyle Kur'an-ı Kerim'in okunmasının öğrenilmesiyle birlikte anlamının da öğrenilmesi; dinî ve sosyal hayatımızda çok önemli ve gerekli bir yeri ve rolü olan hafızlığın da geliştirilmesi amaç edinilmekte ayrıca ilköğretimin 5 inci sınıfının, başarıyla geçilmesinden sonra, kişilerin isteyen ailelerin veya çocukların kanunî temsilcilerinin rızalarıyla yaz aylarında açılacak Kur'an kurslarına katılabilmeleri imkânı sağlanmaktadır.

Bu konuyla ilgili, yönetime ilişkin düzenlemelerin yönetmeliklerle yapılması da öngörülmektedir.

Madde 2. - Bu madde yürürlükle ilgilidir.

Madde 3. - Bu madde yürütmeye ilgilidir.

BOLU MİLLETVEKİLİ AVNİ AKYOL'UN TEKLİFİ

22.6.1965 TARİHLİ VE 633 SAYILI DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUNA EK BİR MADDE EKLENMESİYLE İLGİLİ KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. - 22.6.1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna aşağıdaki ek Madde eklenmiştir.

"EK MADDE 3. - Anayasanın 24 üncü maddesine göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılan din ve ahlâk eğitimi ve öğretimi gereğince ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan ve zorunlu dersler arasında yer alan din kültürü ve ahlâk öğretimi dışında; 430 Sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu ve 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile öngörülen gözetim ve denetim altında Kur'an-ı Kerim'i ve Türkçe anlamını öğrenmek ve hafızlık yapmak isteyenler için Diyanet İşleri Başkanlığınca Kur'an kursları açılır. Ayrıca, ilk öğretimin 5 inci sınıfını bitirmiş olmak şartıyla; kişilerin kendi, küçüklerin de kanunî temsilcilerinin istekleriyle öğretim görmek üzere Diyanet İşleri Başkanlığınca, öğrencilerin yaş gruplarına uygun yaz Kur'an kursları açılır."

Kur'an kurslarıyla ve bu kurslarda öğretim gören öğrencilerle ilgili yurt ve pansiyonların açılış ve çalışmalarına ilişkin düzenlemeler Millî Eğitim Bakanlığının olumlu görüşü alınmak şartıyla, Diyanet İşleri Başkanlığınca hazırlanarak yürürlüğe konacak yönetmeliklere göre yapılır.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun Hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 12 nci maddesine 2 fıkra eklenmesine dair kanun teklifimiz ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Saygılarımla.

İsmail Köse
Erzurum Milletvekili
MHP Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Anayasanın "Din ve vicdan hürriyeti" başlığı altında yer alan 24 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasında aynen şöyle denilmektedir:

"Din ve ahlâk eğitim ve öğretimi Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilk ve orta öğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır."

Aynı fıkranın devamında ise:

"Bunun dışındaki din eğitim ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcisinin talebine bağlıdır" hükmü yer almaktadır.

Bilindiği gibi din kültürü ve ahlâk öğretimi zorunlu ders olarak ilk okul 4 üncü sınıftan lise son sınıfa kadar okutulmaktadır. Ama yukarıdaki fıkranın ikinci bölümünde yer alan, kişilerin veya kanunî temsilcilerinin talebi üzerine din eğitim ve öğretimi yapılması hususu, 8 yıllık zorunlu eğitimin dışında tutulmuş, daha sonra çıkarılan 20 Ağustos 1997 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan Yönetmelik değişikliği ile Kur'an kursları kapsamına alınmıştır. Ancak Kur'an Kursları Yönetmeliği de Danıştayca verilen yürütmeyi durdurma kararı sonucunda uygulanamaz hale gelmiştir. Böylece Anayasa hükümlü gereğince kişilerin veya kanunî temsilcilerinin isteği üzerine yapılması gereken din eğitim ve öğretimi ortadan kalkmaktadır.

Her ne kadar İmam-Hatip Liselerinde din eğitim ve öğretimi yapılmakta ise de, bunun dışında kalan ilk ve orta dereceli okullarda bahsi geçen Anayasa hükümlünün gereği olarak isteğe bağlı din eğitim ve öğretimi yapılamamaktadır.

8 yıllık zorunlu eğitimde Kur'an kurslarına katılabilmek için derslerin yıl boyunca devam ettiği düşünülerek, kurslar ilköğrenimin sonuna bırakılmıştı. Ancak matematik ve Türkçe gibi dersler için yaz kurslarına katılma imkânı verilmişti.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLİ ERZURUM MİLLETVEKİLİ
İSMAİL KÖSE'NİN TEKLİFİ

MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNUNUN BİR MADDESİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. – 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 12 nci maddesinin sonuna aşağıda belirtilen iki fıkra eklenmiştir.

"Yukarıdaki fıkranın dışında Kur'an-ı Kerim ve Meali öğretimi dahil, din eğitim ve öğretimi kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcilerinin talebine bağlıdır. Bu eğitim ve öğretimin, ilk ve ortaöğretim hangi sınıflarında ve ne kadar süreli olarak verileceği Bakanlar Kurulunca tespit edilir.

Diyanet İşleri Başkanlığınca açılan ve Millî Eğitim Bakanlığının denetimine tabi olan Kur'an kurslarına devam etmek isteyenlerin ilköğrenimlerini tamamlamaları veya ilköğrenim çağını geçirmiş olmaları şarttır. Ancak okulların tafile girdiği yaz aylarında düzenlenen kurslar için bu şart aranmaz."

MADDE 2. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

22.6.1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri hakkında kanunla ek bir madde ekleme hakkında kanun teklifim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Saygılarımla.

İsmail Köse
Erzurum Milletvekili
MHP Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Anayasanın "Din ve vicdan hürriyeti" başlığı altında yer alan 24 üncü maddesinin 4 üncü fıkrasında aynen şöyle denilmektedir:

"Din ve ahlâk eğitim ve öğretimi Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır."

Aynı fıkranın devamında ise:

"Bunun dışındaki din eğitim ve öğretimi ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcisinin talebine bağlıdır" hükmü yer almaktadır.

Bilindiği gibi din kültürü ve ahlâk öğretimi zorunlu ders olarak ilk okul 4 üncü sınıftan lise son sınıfa kadar okutulmaktadır. Ama yukarıdaki fıkranın ikinci bölümünde yer alan, kişilerin veya kanunî temsilcilerinin talebi üzerine din eğitim ve öğretimi yapılması hususu, 8 yıllık zorunlu eğitimin dışında tutulmuş, daha sonra çıkarılan 20 Ağustos 1997 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan Yönetmelik değişikliği ile Kur'an kursları kapsamına alınmıştı. Ancak Kur'an Kursları Yönetmeliği de Danıştayca verilen yürütmeyi durdurma kararı sonucunda uygulanamaz hale gelmiştir. Böylece Anayasa hükmü gereğince kişilerin veya kanunî temsilcilerinin isteği üzerine yapılması gereken din eğitim ve öğretimi ortadan kalkmaktadır.

Her ne kadar İmam-Hatip Liselerinde din eğitim ve öğretimi yapılmakta ise de, bunun dışında kalan ilk ve orta dereceli okullarda bahsi geçen Anayasa hükmünün gereği olarak isteğe bağlı din eğitim ve öğretimi yapılamamaktadır.

8 yıllık zorunlu eğitimde Kur'an kurslarına katılabilmek için derslerin yıl boyunca devam ettiği düşünülerek, kurslar ilköğrenimin sonuna bırakılmıştı. Ancak matematik ve Türkçe gibi dersler için yaz kurslarına katılma imkânı verilmişti.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLİ ERZURUM MİLLETVEKİLİ
ISMAIL KÖSE'NİN TEKLİFİ

22.6.1965 TARİHLİ VE 633 SAYILI DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI KURULUŞ VE
GÖREVLERİ HAKKINDA KANUNA EK BİR MADDE EKLENMESİYLE İLGİLİ
KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. – 22.6.1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3. – Anayasanın 24 üncü maddesine göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılan din ve ahlâk eğitimi ve öğretimi gereğince ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan ve zorunlu dersler arasında yer alan din kültürü ve ahlâk öğretimi dışında; 430 Sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu ve 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile öngörülen gözetim ve denetim altında Kur'an-ı Kerim'i ve Türkçe anlamını öğrenmek ve hafızlık yapmak isteyenler için Diyanet İşleri Başkanlığınca Kur'an kursları açılır. Ayrıca, ilk öğretimin 5 inci sınıfını bitirmiş olmak şartıyla; kişilerin kendi, küçüklerin de kanunî temsilcilerinin istekleriyle öğretim görmek üzere Diyanet İşleri Başkanlığınca, öğrencilerin yaş gruplarına uygun yaz Kur'an kursları açılır.”

Kur'an kurslarıyla ve bu kurslarda öğretim gören öğrencilerle ilgili yurt ve pansiyonların açılış ve çalışmalarına ilişkin düzenlemeler Millî Eğitim Bakanlığının olumlu görüşü alınmak şartıyla, Diyanet İşleri Başkanlığınca hazırlanarak yürürlüğe konacak yönetmeliklere göre yapılır.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve

Spor Komisyonu

16.7.1999

Esas No. : (1/496, 2/177, 184, 185)

Karar No. : 8

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuz, 15.7.1999 tarihinde gündeminde yer alan “Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısını” (1/496) görüşmek üzere toplanmıştır. Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Hasan Gemici ve Diyanet İşleri Başkanlığı yetkililerinin iştirakiyle sözkonusu Tasarı bu toplantıda görüşülmüştür.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Danışma Kurulunun 14.7.1999 tarih ve 1 sayılı Tavsiye Kararı ile Tasarı İçtüzüğü'nün 36 ncı maddesi gereğince, 48 saat geçmeden Komisyon gündemine alınmıştır.

Komisyonumuz, Tasarının tümü üzerindeki görüşmelere geçmeden önce, Başkanlıkça 14.7.1999 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiş bulunan aynı mahiyetteki tekliflerin, gündeme alınmasını kabul etmiştir. Böylece Bolu Milletvekili Avni Akyol'un; 22.6.1965 Tarihli ve 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Ek Bir Madde Eklenmesiyle İlgili Kanun Teklifi (2/177); Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin, Millî Eğitim Temel Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/184) ile 22.6.1965 Tarihli ve 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Ek Bir Madde Eklenmesi konusundaki Kanun Teklifi (2/185); Tasarıyla aynı mahiyette olduğu için birleştirilmesini kabul etmiştir.

Komisyonumuz, aynı mahiyette olduğu için birleştirdiği Tasarı ve Teklifleri, Tasarı metnini esas alarak görüşmüştür.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde;

Komisyonumuz gündeminde olan Tasarının; 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun, Anayasa Mahkemesince Kur'an kursları ile ilgili kısmının iptal edilmesi ile ortaya çıkan boşluğun doldurulması amacıyla hazırlanmış olduğu anlaşılmaktadır.

Tasarı üzerindeki görüşmeler devam ederken verilen bir önerenin kabulü ile Tasarı bir Alt Komisyona havale edilmiştir. Oluşturulan Alt Komisyon çalışmalarına ara vermeden devam etmiş, Tasarının hükümlerinden gelen şekliyle aynen benimsemesini Üst Komisyona arz etmiştir.

Komisyonumuz saat 15.00'de tekrar toplanarak, Alt Komisyonun kararı istikametinde konuyu tekrar ele almış, yapılan görüşmelerden sonra Tasarının maddelerine geçilmesini kabul etmiştir.

Tasarının çerçeve 1 inci maddesiyle 633 Sayılı Kanuna bir ek madde eklenmektedir. Anayasa-daki ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinin dışındaki din eğitim-öğretiminin, Diyanet İşleri Başkanlığınca yönetilmekte olan Kur'an kurslarında yapıla geldiği bilinmektedir. Ancak kanunî dayanağı bulunmayan ve yönetmeliklerle yürütülen bu uygulamanın, ek madde ile yasal düzenlemeye kavuşturulması amaçlanmıştır.

Komisyonumuzca; madde üzerinde değişiklik yapılması yönünde verilen 4 adet önerge, yapılan müzakereler sonucunda oylanarak reddedilmiştir.

Komisyonumuzca; madde metninde esasa dair olmayan ve redaksiyon mahiyetinde olan iki düzeltme uygun görülmüştür. Buna göre madde metnindeki "din dersleri" ibaresi, anayasada ifadesini bulan "din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri" şeklinde değiştirilmiş, Millî Eğitim Bakanlığının "denetim ve gözetim" yetkisi de, "gözetim ve denetim" şeklinde düzenlenmiştir.

Anayasada zikredilen ilk ve ortaöğretimdeki din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinin dışındaki din eğitim ve öğretimi olan Kur'an-ı Kerim ve meâlîni öğrenmek, hafızlık yapmak ve dinî bilgiler almak isteyenler ile ilgili düzenlemenin yapılmasıyla da kanundaki boşluk giderilmiş olmaktadır.

Komisyonumuz, yapılan bu görüşmelerden sonra Tasarının çerçeve 1 inci maddesini redaksiyon edilen bu şekliyle oylayarak kabul etmiş; Tasarının başlığını usulüne uygun olarak düzenlemiş; Tasarının yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 nci ve 3 üncü maddelerini de geldiği şekliyle benimsemiştir.

Komisyonumuzca; Tasarının tümü oylanarak kabul edilmiş; Genel Kurulda öncelikle ve ivedilikle görüşülmesine karar verilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun tasviplerine sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Abdurrahman Küçük
Ankara
Sözcü
Ahmet Kabil
Rize
Üye
Nedim Bilgiç
Adıyaman
Üye
Akif Güllü
Amasya
(Yaş haddine muhalif)
Üye
İbrahim Halil Oral
Bitlis

Başkanvekili
Halil Çalık
Kocaeli
Kâtip
Bekir Ongun
Aydın
Üye
Mahmut Göksu
Adıyaman
Üye
Ayşe Gürocağ
Ankara
Üye
İrfan Keleş
Çankırı

Üye
Abdülbaki Erdoğan
Diyarbakır

Üye
Ahat Andıcan
İstanbul

Üye
Bahri Sipahi
İstanbul

Üye
Güler Arslan
İzmir

Üye
Seydi Karakuş
Kütahya

Üye
Ömer Ertaş
Mardin

Üye
Ayvaz Gökdemir
Erzurum

Üye
Bozkurt Yaşar Öztürk
İstanbul

Üye
Perihan Yılmaz
İstanbul

Üye
Saffet Başaran
İzmir

Üye
Avni Doğan
Kahramanmaraş
(Yaş haddine muhalif)
(Muhalefet şerhim eklidir.)

Üye
Musa Uzunmaya
Samsun
(Muhalefim, şerhim ektedir.)

Üye
Mehmet Çiçek
Yozgat
(Muhalefim)

MUHALEFET ŞERHİMİZ

633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilât Kanununa Ek 1 madde ilave yapılmasına dair hükümetin komisyona sevk ettiği Kanun Tasarısı toplumsal talebi karşılamadığı, 2 yıldan beri uygulanmakta olan Temel İlköğretim Kanununun meydana getirdiği boşluğu doldurmadığı, Türkiye'nin başta selatin camileri olmak üzere gelecekte birçok mihrabı dolduracak imam, yetmişmiş, sahasında örnek teşkil edecek müezzinlerin eğitim kaynağı olan hafızlık müessesesinin pratikte bu yasayla gerçeleşmeyeceği, 1739 sayılı Temel Öğretim Kanunu çerçevesinde yasal olarak eğitim takvim yılı içerisinde 8 yıllık temel eğitimin dışında bir başka eğitimin pratikte yapılamayacağı endişemizle;

Hem temel eğitimdeki sıkıntıyı giderecek, hem de hafızlık eğitimine temel eğitim ve millî eğitim kanunu çerçevesinde çözüm getirebilecek kanun teklifi önergemizi Komisyon Başkanlığına sunmamıza ve değişik önergeler verilmesine rağmen bir ihtisas komisyonu olan Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunda hükümetçe gönderilen tasarruğun noktasına ve virgülüne dahi dokunulmadan hükümet partisi üyeleri tarafından kabul edilmesini tasarruğun aleyhinde bir çok üyesinin konuşmasına rağmen sonuç itibarıyla kabul istikametinde oy kullanmasını, özellikle yaz Kur'an kurslarının 12 yaşından büyük çocuklar için verilebileceği bu yaşın altındaki çocukların ise kanunla yasak kapsamına alınmasını kabullenmemizin mümkün olmadığını arz ve ifade ederiz.

Avni Doğan
Kahramanmaraş
Milletvekili

Musa Uzunmaya
Samsun
Milletvekili

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUNA BİR MADDE EKLENMESİNE DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — 22.6.1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3. — İlk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu din dersleri dışında, Kur'an-ı Kerim ve mealini öğrenmek, hafızlık yapmak ve dinî bilgiler almak isteyenler için, Diyanet İşleri Başkanlığınca Kur'an kursları açılır. Bu kurslardaki din eğitim ve öğretimi kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcilerinin talebine bağlıdır. Ayrıca ilköğretimi 5 inci sınıfını bitirenler için tatillerde ve Millî Eğitim Bakanlığının denetim ve gözetiminde yaz Kur'an kursları açılır.

Kur'an kurslarının açılış, eğitim-öğretim ve denetimleri ile bu kurslarda okuyan öğrencilerin barındığı yurt veya pansiyonların açılış ve çalışmalarına dair hususlar yönetmelikle düzenlenir.”

MİLLÎ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUNA BİR EK MADDE EKLENMESİNE DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — 22.6.1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3. — İlk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu din kültürü ve ahlâk bilgisi dersleri dışında, Kur'an-ı Kerim ve mealini öğrenmek, hafızlık yapmak ve dinî bilgiler almak isteyenler için, Diyanet İşleri Başkanlığınca Kur'an kursları açılır. Bu kurslardaki din eğitim ve öğretimi kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcilerinin talebine bağlıdır. Ayrıca ilköğretimin 5 inci sınıfını bitirenler için tatillerde ve Millî Eğitim Bakanlığının gözetim ve denetiminde yaz Kur'an kursları açılır.

Kur'an kurslarının açılış, eğitim-öğretim ve denetimleri ile bu kurslarda okuyan öğrencilerin barındığı yurt veya pansiyonların açılış ve çalışmalarına dair hususlar yönetmelikle düzenlenir.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Bülent Ecevit
Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

D. Bahçeli

Devlet Bakanı

H. Uluğbay

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. S. Gürel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

H. Gemici

Devlet Bakanı

F. Ünlü

Millî Savunma Bakanı

S. Çakmakoglu

Maliye Bakanı

S. Oral

Sağlık Bakanı

Doç. Dr. O. Durmuş

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Y. Okuyan

Kültür Bakanı

M. İ. Talay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. H. Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. T. Toskay

Devlet Bakanı

S. Somuncuoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. R. Mirzaoglu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Üşenmez

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Çay

İçişleri Bakanı

S. Tantan

Millî Eğitim Bakanı V.

H. Gemici

Ulaştırma Bakanı

Prof. Dr. E. Öksüz

Sanayi ve Ticaret Bakanı

A. K. Tanrikulu

Turizm Bakanı

E. Muncu

Çevre Bakanı

F. Aytekin

Devlet Bakanı

M. Keçeciler

Devlet Bakanı

Y. Yalova

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Devlet Bakanı

E. S. Gaydalı

Devlet Bakanı

M. A. İrtemişlik

Adalet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Dışişleri Bakanı

İ. Cem

Bayındırlık ve İskân Bakanı

K. Aydın

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

Prof. Dr. H. Y. Gökalp

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

M. C. Ersümer

Orman Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

